

Nr 183.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till underlättande av medellösa arbetssökandes resor; given Stockholms slott den 17 april 1916.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17
april 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anmälde frågan om anslag för år 1917 till underlättande av medellösa arbetssökandes resor och anförde därvid följande.

För vartdera av åren 1913, 1914 och 1915 har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t å extra stat anvisat ett förslagsanslag av högst 10,000 kronor att ställas till förfogande av Sveriges offentliga arbetsförmedling till täckande av viss del av de utgifter, arbetsförmedlingen nödgats vidkännas för förskottering av resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats plats å annan ort.

Till följd därav att understöd från ifrågavarande anslag endast lämnades till täckande av hälften utav den förlust, som anstalt åsamkats vid förskottering av arbetssökandes resekostnader, beviljade anstalterna

endast i ringa omfattning förskott. Härtill torde hava bidragit de jämväl i övrigt tämligen stränga villkor, som av försiktighetsskäl stadgats för understödets åtnjutande. Då detta system sålunda visat sig föga effektivt och i varje fall icke kunde anses motsvara det under föreliggande förhållanden stegrade behovet av bistånd i nu förevarande avseende från statens sida, anvisade 1914 års senare riksdag på Kungl. Maj:ts framställning på extra stat för år 1915 ett förslagsanslag av 20,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 17 september 1914 angivna grunder utgå som bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under år 1914 utanordna erforderliga belopp. Denna anordning avsåg tiden från den 1 oktober 1914 till och med den 31 maj 1915, under vilken tid statsbidrag från förstnämnda anslag å högst 10,000 kronor skulle inställas. Närmare föreskrifter angående användningen av anslaget å 20,000 kronor meddelades genom kungörelse den 28 september 1914.

I proposition den 20 april 1915, nr 161, föreslog Kungl. Maj:t 1915 års riksdag medgiva, att ovanberörda på extra stat för år 1915 anvisade förslagsanslag av högst 10,000 kronor för täckande av förluster å förskotteringar av resekostnader finge i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet för sistnämnda dag angivna grunder under år 1916 utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort, än där de vistas. Detta förslag innebar, att det för år 1915 anvisade anslaget å 10,000 kronor, vilket, då den förändrade anordningen antogs skola med anlitande av anslaget å 20,000 kronor kunna tillämpas även under tiden den 1 juni—den 31 december 1915, beräknades icke till någon del skola komma att tagas i anspråk under samma år, i stället skulle utgå under år 1916 under enahanda villkor, som bestämts beträffande ovannämnda anslag å 20,000 kronor. Något särskilt anslag erfordrades sålunda icke för år 1916.

Kungl. Maj:ts framställning blev av riksdagen bifallen.

Närmare föreskrifter att lända till efter rättelse med avseende å resekostnader av ifrågavarande beskaffenhet under tiden från och med den 1 juni 1915 intill utgången av år 1916 hava därefter meddelats genom kungörelse den 18 juni 1915 (sv. förf.-saml. nr 294). Enligt denna kungörelse må offentlig arbetsförmedlingsanstalt, som helt eller delvis förskotterat eller bekostat medellös arbetssökandes resa å järnväg för tillträdande av honom genom anstalten å annan ort anvisad anställning, åtnjuta bidrag av statsmedel till täckande av hälften av

berörda resekostnad under förutsättning, att vid resans anträdande överenskommelse om anställningen var träffad eller med skäl kunde förväntas komma till stånd, att kontanta medel icke för ändamålet utbetalats till den arbetssökande, utan järnvägsbiljett (3:dje klassen) för resan tillhandahållits honom genom anstaltens försorg, samt att priset för biljetten icke understigit en krona eller överstigit femton kronor. Arbetsförmedlingsanstalt, som önskar komma i åtnjutande av statsbidrag, har att efter utgången av varje kvartal, varunder kostnader i berörda hänseende utgått, till socialstyrelsen ingiva till Kungl. Maj:t ställd ansökan om bidrags utbekommande.

I skrivelse den 4 oktober 1915, vari socialstyrelsen gjorde framställning om beredande av erforderliga anslag för år 1917 till ändamål inom styrelsens förvaltningsområde, anförde socialstyrelsen beträffande nu förevarande anslag:

»Det system för underlättande av medellösa arbetssökandes resor, som i anledning av krisläget provisoriskt anordnades genom nådiga kungörelsen den 28 september 1914 och vilket jämlikt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut skall fortsätta jämväl under år 1916, synes numera hava kommit i mera allmän tillämpning. Då emellertid styrelsen funnit önskvärt att kunna till en något senare tidpunkt framskjuta infordrandet av uppgifter härom från de olika arbetsförmedlingsanstalterna, anhåller styrelsen att framdeles få redogöra för resultaten av sina utredningar samt framlägga närmare förslag i ämnet. Vare sig det nyssberörda systemet skulle komma att fortfarande användas eller en återgång befinnes böra ske till det före krisen tillämpade, synes det vara tillräckligt att för år 1917 beräkna samma belopp som för år 1915 eller 10,000 kronor att utgå såsom förslagsanslag.»

På min hemställan föreslog Kungl. Maj:t i enlighet därmed i årets statsverksproposition riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående underlättande av medellösa arbetssökandes resor för tillträdande av plats, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats å annan ort, för ändamålet beräkna ett förslagsanslag på extra stat för år 1917 av 10,000 kronor.

I skrivelse den 4 april 1916 har socialstyrelsen nu anført följande:

»För att närmare konstatera i vilken utsträckning arbetsförmedlingsanstalterna utlämnat resebidrag till medellösa arbetssökande i överensstämmelse med det senast fastställda systemet för underlättande av dylika arbetssökandes resor, det vill säga jämlikt nådiga kungörelserna den 28 september 1914 och den 18 juni 1915, har styrelsen från anstalterna infordrat vissa uppgifter härom för år 1915. Av dessa framgår, att under omförmälda år av samtliga 35 arbetsförmedlingsanstalter 17 utlämnat dylika bidrag i inalles 450 fall — häri dock inberäknade ett fåtal resebidrag, som lämnats av kommunala hjälpkommittéer — samt till ett sammanlagt belopp av över 1,200 kronor, för vilket ersättning av statsmedel redan sökts eller i allt fall kommer att sökas. Nämda belopp motsvarar den ena hälften av hela resekostnaden. Den andra hälften har i förekommande fall

tillskjutits av den arbetssökande själv, av arbetsgivare eller arbetsförmedlingsanstalt.

Nu angivna siffror giva vid handen, att ifrågavarande system för underlättande av medellösa arbetssökandes resor ännu icke kommit att tillämpas i den utsträckning, man haft anledning vänta.

Emellertid bör härvid märkas, att arbetsförmedlingsföreståndarna bemödat sig om att iakttaga synnerlig varsamhet vid användningen av statens medel för ifrågavarande ändamål. Sålunda synes en del föreståndare alltid först, innan resebidrag lämnats, hava undersökt, huruvida icke resekostnaderna, där den arbetssökande icke för tillfället själv disponerar erforderliga medel, likväl kunna helt bekostas av vederbörande parter. Därest så befinnes möjligt, utlämnas i stället för resebidrag reseförskott till den arbetssökande efter överenskommelse med arbetsgivaren, eller eventuellt arbetaren själv, att återbetala förskottet. Enligt inhämtade upplysningar hava under år 1915 dylika förskott av arbetsförmedlingsanstalterna givits i närmare 550 fall och till ett sammanlagt belopp av över 3,500 kronor.

Vidare må i förevarande hänseende framhållas, att det nu tillämpade systemet för underlättande av arbetssökandes resor ännu är så nytt, att de arbetssökande icke i någon större utsträckning hunnit få kännedom därom. De arbetssökande torde därför i flertalet fall icke själva hava klart för sig, att de hava vissa berättigade anspråk på att erhålla resebidrag. Vid sådant förhållande beror det givetvis helt på vederbörande föreståndare, huruvida i förekommande fall resebidrag kommer att lämnas eller ej. Ehuru det icke synes vara anledning antaga, att arbetsförmedlingsföreståndarna underlåta att vid behov lämna erforderliga upplysningar till de arbetssökande, så torde det dock vara uppenbart, att den bristande kännedomen hos dessa om möjligheterna att erhålla resebidrag varit en medverkande orsak till att dylika icke utlämnats i större utsträckning, än vad som skett.

De anförda siffrorna utvisa i allt fall, att det nya systemet numera kommit i gång på ett sådant sätt, som kan anses ingiva goda förhoppningar om dess fortsatta utbredning, därest tillfälle därtill gives.

Vid sådant förhållande och då ifrågavarande system jämlikt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut från början var avsett såsom ett provisorium under rådande kristid, och denna torde kunna förväntas komma att vara ännu en avsevärd tid framåt, synes det styrelsen lämpligt och önskligt, att samma system får tillämpas jämväl under nästkommande år.

Styrelsen får därför hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå riksdagen att på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor att enligt gällande grunder utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats plats å annan ort.»

Lika med socialstyrelsen finner jag lämpligt, att de i fråga om bidrag av statsmedel till arbetssökandes resor nu gällande bestämmelser, vilka föranletts av rådande krisförhållanden och endast avse en provisorisk anordning, bibehållas ännu en tid framåt. De extra ordinära förhållanden, som påkallade desamma, göra sig nämligen allt fortfarande gällande inom vissa arbetsgrenar, och, såvitt man nu kan bedöma, torde

Departements-
chefen.

någon mera avsevärd ändring härutinnan knappast vara att förvänta under måhända större delen av år 1917. Jag biträder därför socialstyrelsens förslag, att ifrågavarande provisoriska system må tillämpas även under år 1917.

Mot det av socialstyrelsen föreslagna anslagsbeloppet har jag icke något att erinra.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med ovan angivna grunder utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Landelius.